

Vesien ja meren tilan parantaminen 2023-2027

Maria Laamanen, ympäristöneuvos, ohjelmapäällikkö, ympäristöministeriö

13.3.2024, Vesiensuojeluyhdistysten Aquarius-seminaari, Helsinki

Pääministeri Orpon hallitusohjelma

- Saaristomerothjelmaa ja Vesiensuojelun tehostamisohjelmaa jatketaan (tähän osoitettu 2023 – 2027 yht. 30 MEUR)
- Vahva painotus Saaristomerityöhön
- Toimeenpano edellyttää ministeriöiden välistä yhteistyötä ja yhteensovittamista

**Vahva ja
välittävä
Suomi**

Pääministeri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023

Toimet vesien ja meren tilan parantamiseksi

Vesien ja meren tilan parantamisen tavoitteena on hallituskaudella 2023-2027 saada

1. ravinnekuormitus kuriin,
2. resurssit talteen ja käyttöön,
3. maan rakenne kuntoon sekä
4. haitta-aineet hallintaan.

Ahti-ohjelma jatkaa vesiensuojelun tehostamisohjelman (2019-2023) sekä ravinteiden kierrätysohjelman (2012-2023) ja Saaristomero-ohjelman (2021-) työtä.

Hallitusohjelmassa painotetaan erityisesti Saaristomeren valuma-alueella tehtäviä toimia. Vaikuttavia toimia tehdään kaikkialla Suomessa.

Ravinnekuormitus kuriin

Tavoitteena on tehdä entistä vahvempaa valuma-alueitä yhteistyötä. Kun vesien tilan parantaminen aloitetaan valuma-alueilta, voidaan kuormitusta vesistöihin ennaltaehkäistä.

Valuma-alueilla tarvitaan oikein kohdennettuja ratkaisuja

- Vesistökunnostusavustukset, maa- ja metsätalouden vesienhallinnan avustushankkeet ja alueelliset pilotit ovat olleet keskeisiä työkaluja vesistöjen kuormituksen vähentämisessä ja vaikutusten hallinnassa.
- Valuma-aluesuunnittelun tiekartta julkaistiin 29.1.23.
 - Se määrittelee kokonaisvaltaisen vesien hoidon ja ravinnekuormituksen vähentämisen ohjaavat periaatteet, tavoitteet ja toimijat.
 - Valuma-aluesuunnittelusta tulee tarkemman, monitavoitteisen ja yhteensovittavan suunnittelun työkalu
 - Valuma-aluepilotit ovat osoittautuneet tehokkaiksi keinoiksi kehittää ratkaisuja maa- ja metsätalouden ravinnekuormituksen vesistöpäästöihin ja vesimäärien hallintaan.
- Alueellisten asiantuntijaverkostojen tukemista jatketaan ja kehitetään.
- Avustusta voi jatkossa hakea samassa hankehaussa sekä vesistöissä että niiden valuma-alueilla tehtäviin toimiin.

Maan rakenne kuntoon

Ravinnepäästöjen vähentämiseksi ja maan rakenteen parantamiseksi edistämme maanparannusaineiden käyttöä.

Edistämme maanparannusaineiden käyttöä

- Peltojen kipsikäsittely käynnistettiin Saaristomeren valuma-alueella. Toiminta laajennettiin muille rannikkoalueille vuonna 2022.
- Vuoden 2023 loppuun mennessä kipsihakemuksia saatiin viljelijöiltä noin 65 000 hehtaarille. Yhteensä tavoitteena on käsitellä kipsillä yhteensä 100 000 hehtaaria.
- Rakennekalkin ja maanparannuskuitujen käyttöä edistävät erilliset tutkimushankkeet on toteutettu Uudellamaalla ja Varsinais-Suomessa. Jatkoseurannat ovat käynnissä.
- Parhaillaan on käynnissä myös maanparannusaineiden yhteiskäytön mahdollisuudet -tutkimushanke (AIN3) Varsinais-Suomessa Savijoella.
- Hallitusohjelman tavoitetila maanparannusaineiden osalta: *"Hallitus monipuolistaa maanparannusaineiden hyödyntämistä, kuten kipsi-, kuitu- ja rakennekalkkikäsittelyitä niin, että viljelijöillä on vaihtoehtoja valita itselleen parhaiten sopivia ratkaisuja."*

Haitta-aineet hallintaan

**Kaupungeista kulkeutuu vesistöihin
haitallisia aineita, ravinteita ja roskaa,
jotka aiheuttavat ongelmia
vesiekosysteemissä.**

Kaupunkivesien kestävällä hallinnalla ennaltaehkäistään vesistöjen pilaantumista

- Kuormitusta vesistöihin on vähennetty avustamalla 51:tä kaupunkivesien hallinnan ja haitallisten aineiden vähentämisen hanketta vuodesta 2019 sekä saneeraamalla neljä vesiympäristölle vaarallista hylkyä.
- Vuosina 2024-2027 keskitymme kaupunkivesien hallintaan ja pilaantuneiden pohjavesialueiden puhdistamiseen. Lisäksi saatamme loppuun panssarilaiva Ilmarisen hyllyn saneerauksen ja edistämme toimia meren roskaantumisen vähentämiseksi erityisesti Saaristomeren alueella.
- Vuonna 2024 toteutamme kaupunkivesien hallinnan ja haitallisten aineiden vähentämiseen tähtäävän avustushaun, jonka teemoja ovat:
 - yhdyskuntajätevesistä vesiympäristöön ja jätevesilietteeseen päätyvien haitallisten aineiden vähentäminen,
 - taajamien hulevesien laadun hallinta haitallisten aineiden osalta ja
 - haitallisten aineiden vähentäminen ja riskienhallinta viestinnän ja ohjauksen avulla.

Resurssit talteen ja käyttöön

Ravinteiden kierrätys mahdollistaa siirtymisen resurssitehokkaaseen, vähemmän neitseellisiä ja fossiilisia raaka-aineita käyttävään ravinteiden kiertotalouteen.

Kohti ravinteiden kiertotaloutta

- Edistämme ravinteiden kierrätystä ja parannamme vesien tilaa sekä vahvistamme huoltovarmuutta
- Lisäämme jätevesien käsittelyn energiatehokkuutta ja uusiutuvan energian tuotantoa
- Vuonna 2024 toteutamme jatkuvan avustushaun ravinteiden kierrätyksen hankkeille sekä jätevesien energiahankkeille ja jatkamme käynnissä olevia hankkeita.
- Saaristomeren alueella toteutamme 2024 kohdennettuja toimia jätevesien sekä meren biomassojen ravinteiden poistamiseksi ja kierrättämiseksi.
- Ympäristöministeriö on tukenut noin 150 hanketta vuodesta 2012 lähtien ja
 - tietoisuus ravinteiden kierrätyksestä ja sen merkityksestä sekä mahdollisuuksista on lisääntynyt,
 - on otettu tärkeitä askelia tutkimus- ja kokeiluhankkeista kohti investointeja,
 - uusia teknologioita on kehitetty ja kaupallistettu ja
 - merkittäviä investointeja ravinteiden kierrätykseen sekä energiatehokkuuteen ja energian tuotantoon on käynnistetty.

Saaristomeren valuma-alueesta ravinnekierron pilottialue

Saaristomeren valuma-alueen
maatalouden ravinnekuormitus
poistetaan Itämeren suojelukomission
HELCOM:n pahimpien kuormittajien
hot spot -listalta viimeistään vuonna
2027.

Saaristomeri-toimia tarvitaan erityisesti maataloudessa

- Orpon hallitus jatkaa vuonna 2021 käynnistettyä Saaristomeri-ohjelmaa.
- Saaristomeri-ohjelman keskeisimmät toimenpiteet on kuvattu ja aikataulutettu [Maatalouden tiekartassa \(2022\)](#). Painopiste on fosforissa.
- Hallitusohjelma sisältää laajan joukon toimia sekä maalla että merellä Saaristomeren tilan parantamiseksi, mm. eläinperäisen ravinteen kierron parantaminen, maaperän pidätyskyvyn ja valuma-alueiden vesienhallinnan parantaminen, peltomaan rakenteesta huolehtiminen ja ravinteiden poisto vesistöistä.
- Toimeenpanoa edistävät:
 - Ahti-ohjelma avustushakuineen, erityisesti ravinteiden kierrätys ja maanparannusaineiden käyttö
 - Maatalouden CAP-suunnitelman mukaiset ympäristötoimenpiteet
 - MMM:n Ravinteiden kierrätyksen kokeiluohjelma ja Ravinnekierrotuki.

YM:n rahoitus vesien ja meren suojeluun - painopisteenä Saaristomeri

- **Ravinteiden kierrätyksen hankkeet** – jatkuva haku 30.6.2024 saakka (YM, petri.nissinen@gov.fi)
- **Kaupunkien vesienhallinta ja haitallisten aineiden vähentäminen** - haku aukeaa huhtikuussa 2024 (Etelä-Savon ELY-keskus, riina.tuominen@ely-keskus.fi)
- **Kipsikäsittelyhaku** – jatkuva haku (Varsinais-Suomen ELY-keskus minna.kolari@ELY-keskus.fi)
- **Vesien kunnostushankkeet** – haut syksyisin (jenni.jaanheimo@gov.fi)

Lisätietoa: [Avustukset ja tuet vesien ja meren tilan parantamiseksi – Ympäristöministeriö ja Rahat pintaan -sivusto](#)

Vesienhoito ja merenhoito

- Vesienhoito- ja merenhoitosuunnitelmat vuosiksi 2022-2027 ovat vesien ja meren tilan parantamisen lähtökohta
- Ahti-ohjelman tarkoituksena on edistää vesien- ja merenhoitosuunnitelmien toteutusta ja vesien ja meren hyvää tilaa
- 15.12.2023 käynnistyneissä kuulemisissa voit:
 - [Komentoida meriympäristön tila-arviota 15.3.2024 mennessä](#)
 - [Komentoida vesienhoidon suunnittelua 17.6.2024 mennessä](#)
 - [Komentoida tulvariskialueita 15.3.–17.6.2024](#)

Kansainvälinen yhteistyö

- YK:n ympäristökokous UNEA päätti helmi-maaliskuun kokouksessaan päätöslauselmista koskien
 - vesiensuojeluyhteistyön tehostamista globaalisti ja
 - merten suojelua, erityisesti aluemerityön vahvistamista.
- Itämeren suojelukomissio HELCOM
 - yhteistyö on strategisella tauolla, mutta EU-jäsenmaiden välinen yhteistyö on jatkunut
 - HELCOM juhlii 50-vuotistaivaltaan 25.4.24 Riikassa ja Itämeren EU-jäsenmaiden ministerit ja EU-komissaari kokoontuvat Itämerensuojelun yhteistyön äärellä

Kuva: W. Kuutsalo

Kiitos!

Maria Laamanen
Ympäristöneuvos, ohjelmapäällikkö
puh. 0503669849
maria.laamanen@gov.fi

<https://ym.fi/>

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the
Environment

